

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 08.04.1998, sp. zn. 7 Tz 3/98, ECLI:CZ:NS:1998:7.TZ.3.1998.1

Číslo: 34/1999

Právní věta: Vojenskou činnou službou ve smyslu § 269 tr. zák. se rozumí mimo jiné také vojenské cvičení (§ 20 odst. 2 písm. f/, § 39 zák. č. 92/1949 Sb. branný zákon, ve znění pozdějších předpisů). Nenastoupení vojenského cvičení v úmyslu trvale se vyhnout této formě vojenské činné služby proto vykazuje znaky trestného činu nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 tr. zák., a nikoliv podle § 270 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 08.04.1998

Spisová značka: 7 Tz 3/98

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nenastoupení služby v ozbrojených silách

Předpisy: 140/1961 Sb. § 269 92/1949 Sb. § 20 odst. 2 písm. f)
§ 39

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona proti trestnímu příkazu Okresního soudu Plzeň - město ze dne 18. 4. 1994 sp. zn. 4 T 78/94.

Z odůvodnění:

Trestním příkazem Okresního soudu Plzeň - město sp. zn. 4 T 78/94 vydaným dne 18. 4. 1994 byl obviněný J. D. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. Trestného činu se dopustil tím, že dne 14. 9. 1992 ani později nenastoupil úmyslně na vojenské cvičení k Vojenskému útvaru v J., jak byl povinen podle povolávacího rozkazu vydaného Okresní vojenskou správou v K., který převzal osobně dne 27. 7. 1992, a bez omluvy se na cvičení nedostavil ani do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v tomto povolávacím rozkazu.

Za toto jednání mu byl podle § 269 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. uložen trest odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců. Podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let.

Trestní příkaz nabyl právní moci dne 30. 4. 1994.

Usnesením Okresního soudu Plzeň - město ze dne 25. 2. 1997 sp. zn. 4 T 78/94 bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 tr. zák. tak, že obviněný trest odnětí svobody v trvání jednoho roku uložený mu výše uvedeným trestním příkazem vykoná a pro výkon trestu byl zařazen do věznice s dozorem.

Proti trestnímu příkazu Okresního soudu Plzeň - město sp. zn. 4 T 78/94 podala ministryně spravedlnosti ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že soud se při posuzování věci neřídil důsledně ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. se zřetelem k ustanovení § 269 odst. 1 tr. zák. Konstatuje, že v přípravném řízení bylo postupováno v souladu se zákonem, byla dodržena všechna ustanovení zajišťující uplatnění práv obhajoby. Námitky nemá ani proti skutkovým zjištěním okresního soudu. Ztotožňuje se s jeho závěrem, že obviněný vojín v záloze J. D. dne 14. 9. 1992 ani později skutečně úmyslně nenastoupil na vojenské cvičení, jak byl povinen podle povolávacího rozkazu, který osobně převzal dne 27. 7. 1992. Dále stížnost pro porušení zákona uvádí, že ve výroku o vině rozhodl okresní soud správně a v souladu se zjištěným skutkovým stavem. Pochybil však, podle názoru stěžovatelky, pokud jde o hmotněprávní kvalifikaci skutku. Ministryně spravedlnosti se domnívá, že ustanovení § 269 odst. 1 tr. zák. předpokládá po subjektivní stránce úmysl vyhnout se trvale vojenské činné službě. Podle jejího názoru vojenská činná služba zahrnuje vojenskou základní službu, náhradní službu a další službu. Odkazuje přitom na blíže nekonkretizovaná ustanovení zák. č. 40/1961 Sb. V daném případě však obviněný vojenskou základní službu již vykonal a odmítl nastoupit na vojenské cvičení v délce dvanácti dnů. Z toho, že za vojenskou činnou službu nelze považovat zdokonalovací přípravu vojáků v záloze s ohledem na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 45/1977, dovozuje, že skutek obviněného nelze kvalifikovat jako trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., nýbrž podle ustanovení § 270 odst. 1 tr. zák., podle něhož, kdo nenastoupí, byl i z nedbalosti, službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolávacím rozkaze bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. Službou v ozbrojených silách se podle tohoto ustanovení rozumí všechny druhy vojenské činné služby, zvláštní služba a služba osob povoláných k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil. Správně tedy, podle názoru stěžovatelky, měl okresní soud kvalifikovat jednání obviněného podle ustanovení § 270 odst. 1 tr. zák. a současně měl posoudit, zda skutek obviněného z hlediska stupně jeho nebezpečnosti pro společnost je vůbec trestným činem, tedy zda stupeň nebezpečnosti činu je větší než malý (§ 294 tr. zák.).

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší soud vyslovil, že trestním příkazem Okresního soudu Plzeň město ze dne 18. 4. 1994 sp. zn. 4 T 78/94 byl v neprospěch obviněného J. D. porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 6 tr. ř. vzhledem k ustanovení § 269 odst. 1 tr. zák., a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený trestní příkaz zrušil a zrušil i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Okresnímu soudu Plzeň město přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného trestního příkazu, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon porušen nebyl.

Ve shodě s podanou stížností pro porušení zákona Nejvyšší soud konstatuje, že v přípravném řízení, jakož i v řízení před okresním soudem bylo postupováno v souladu se zákonem, byl správně zjištěn skutkový stav věci a dodržena všechna ustanovení, jejichž smyslem je zajistit plné uplatnění práva na obhajobu. Skutkové závěry, ze kterých trestní příkaz vychází, jsou správné. Z provedených důkazů jednoznačně plyne, že J. D. dne 14. 9. 1992 ani v následujících dnech a týdnech úmyslně nenastoupil vojenské cvičení k vojenskému útvaru v J., jak byl povinen na základě povolávacího rozkazu, který řádně a včas převzal. Pro tento závěr svědčí nejen výpověď obviněného, který výslovně uvedl, že vojenské cvičení nenastoupil z toho důvodu, že se mu nechtělo, ale i další důkazy, jako je svědecká výpověď pracovníka vojenské správy, listinné důkazy, zejména oznámení okresní vojenské správy a doručenka od povolávacího rozkazu. Z nich rovněž vyplývá, že obviněný měl nastoupit dvanáctidenní

tzv. stmelovací cvičení. O úmyslu trvale se vyhnout tomuto cvičení svědčí i další okolnost, a to, že obviněný v průběhu zkušební doby, když byl řádně povolán k nástupu jiného vojenského cvičení, na které měl nastoupit dne 20. 3. 1995, opět tuto povinnost nesplnil a ani k výkonu tohoto cvičení nenastoupil. Nakonec i ze zpráv k osobě obviněného vyplývá, že jeho postoj k plnění povinností obecně není nejlepší. V zaměstnání je nespolehlivý, mívá v práci absence. I když tato okolnost nemá přímý vztah k nenastoupení vojenské služby, svědčí nepřímě o tendencích obviněného vyhýbat se plnění svých povinností.

S názorem ministryně spravedlnosti, podle které vojenská činná služba nezahrnuje vojenské cvičení, však nelze souhlasit. K tomuto názoru, který se údajně opírá o zákon č. 40/1961 Sb., je třeba uvést, že ve stížnosti citovaný zákon vůbec otázku vojenské činné služby neupravuje. Jedná se o zákon o obraně Československé socialistické republiky, který upravuje úplně jiné okruhy vztahů souvisejících s obranou státu, ne však otázku vojenské činné služby. Branná povinnost, a tedy i vojenská činná služba jsou upraveny zák. č. 92/1949 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto zákona, konkrétně z § 20 odst. 2 písm. f) jednoznačně plyne, že vojenskou činnou službou je kromě jiného i vojenské cvičení. Pokud tedy obviněný vojenské cvičení nenastoupil za okolností výše uvedených, jednal v úmyslu vyhnout se trvale vojenské činné službě. Jen pro úplnost je třeba dodat, že rozdíl mezi ustanovením § 269 odst. 1 tr. zák. a ustanovením § 270 odst. 1 tr. zák. je v subjektivní stránce a v objektu trestného činu. Objekt u skutkové podstaty uvedené v § 269 odst. 1 tr. zák. je definován úžeji. Ochranu požívá pouze vojenská činná služba nebo zvláštní služba v ozbrojených silách na rozdíl od § 270 tr. zák., kde ochranu požívají veškeré druhy služeb v ozbrojených silách.

Ani argumentace rozhodnutím č. 45/1977 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek není na místě. Nesprávně totiž ztotožňuje zdokonalovací přípravu vojáků v záloze s vojenským cvičením. Zdokonalovací příprava vojáků v záloze byla vykonávána na základě § 16 odst. 4 zák. č. 73/1973 Sb., o branné výchově. Nešlo o žádnou z forem vojenské činné služby, a byla vykonávána na principu dobrovolné účasti. Již z tohoto důvodu nešlo absenci na zdokonalovací přípravě posuzovat jako trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 nebo § 270 tr. zák. Nic víc z uvedeného rozhodnutí nevyplývá.

Aplikace ustanovení § 294 tr. zák., jehož zvažování též stížnost pro porušení zákona nabízí, rovněž není na místě. Jak je již výše uvedeno, soud správně posoudil jednání obviněného jako trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. a za této situace zvláštní ustanovení o trestní odpovědnosti, které se vztahuje pouze na trestné činy vojenské (tj. na trestné činy podle hlavy XII. zvláštní části trestního zákona) a na trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených službách podle § 270 tr. zák., nelze použít.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud neshledal, že by napadeným rozhodnutím, případně v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon, a stížnost pro porušení zákona zamítl.